

บทที่ 3
นโยบายการคลัง :
วิเคราะห์ความยืดหยุ่นของ IS และ LM

1. สรุปเนื้อหา

การวิเคราะห์ความยืดหยุ่นของ IS และ LM จะชี้ให้เห็นว่า เส้น IS และ LM มีความยืดหยุ่นอย่างไร จึงจะเหมาะสมต่อการประยุกต์ใช้นโยบายการคลัง จุดตัดของ IS และ LM จะได้ดุลยภาพของรายได้และอัตราดอกเบี้ย เรียกว่า "ดุลยภาพทั่วไป (general equilibrium)" แต่เนื่องจากไม่ได้นำภาคการค้าระหว่างประเทศมาวิเคราะห์ร่วมด้วย ดุลยภาพของรายได้และอัตราดอกเบี้ยจึงเป็นเพียง "ดุลยภาพภายใน (internal equilibrium)" ซึ่งที่ดุลยภาพภายในนี้อาจเป็นไปได้ว่า ดุลการชำระเงินของประเทศขาดดุลหรือเกินดุล การที่ระบบเศรษฐกิจมีดุลยภาพภายใน จึงไม่ได้หมายความว่า จะมี "ดุลยภาพภายนอก (external equilibrium)" หรือมีดุลการชำระเงิน (balance of payment) อยู่ในดุลยภาพหรือสมดุล

1.1 ดุลยภาพของตลาดผลผลิตและตลาดเงิน

ตลาดผลผลิต (product market) หรือภาคการผลิต (real sector) หรือตลาดเงินทุน (investable funds market) จะมีดุลยภาพได้ต่อเมื่อการลงทุน (I) เท่ากับการออม (S) ซึ่งจะได้เส้น IS กำหนดให้

$$I = I(R)$$

$$S = S(Y)$$

โดยที่

$$R = \text{อัตราดอกเบี้ย}$$

$$Y = \text{ระดับรายได้และการทำงานทำ}$$

ที่ดุลยภาพการลงทุน (I) จะเท่ากับการออม (S) นั่นคือ

$$I(R) = S(Y)$$

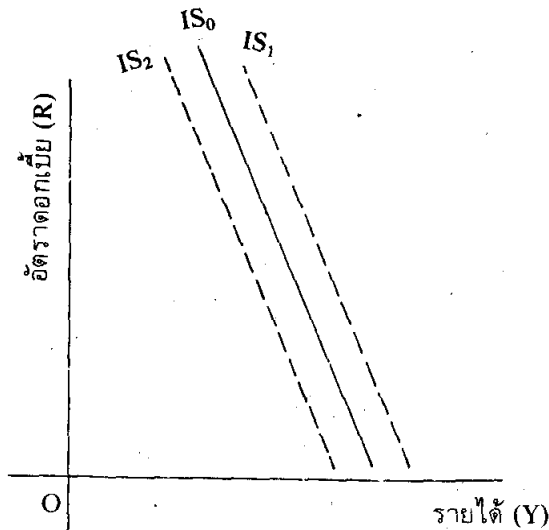
อนุพันธ์รวมเงื่อนไขดุลยภาพ จะได้ความลาด (slope) ของเส้น IS นั่นคือ

$$\frac{\partial I}{\partial R} \cdot dR = \frac{\partial S}{\partial Y} \cdot dY$$

หรือ

$$\frac{dR}{dY} = \frac{\partial S / \partial Y}{\partial I / \partial R} < 0$$

dR/dY คือค่าความลาดของเส้น IS ซึ่งมีค่าติดลบ (น้อยกว่า 0) ลักษณะเส้น IS จึงทอดลงจากซ้ายไปขวา ดังรูป

รูปที่ 3.1 : เส้น IS มีความลาดทอดลงมาจากซ้ายไปขวา

เส้น IS ที่ได้จะมีคุณสมบัติ คือ “เป็นเส้นที่สะท้อนให้เห็นถึงดุลยภาพของตลาดผลผลิต ทุกจุดของอัตราดอกเบี้ยและรายได้ (R, Y) ที่อยู่บนเส้น IS การลงทุน (I) จะเท่ากับการออม (S) เสมอ”

จุด R, Y อื่นใดที่ไม่อยู่บนเส้น IS การลงทุนจะไม่เท่ากับการออม ($I \neq S$) ทุกจุดของ R, Y ที่อยู่เหนือเส้น IS การลงทุนน้อยกว่าการออม ($I < S$) และทุกจุดของ R, Y ที่อยู่ใต้เส้น IS การลงทุนจะมากกว่าการออม ($I > S$) ทั้งสองกรณีนี้ ตลาดผลผลิตจะขาดดุลยภาพ

การเคลื่อนขึ้นหรือเคลื่อนลง (shifts) ของเส้น IS ขึ้นอยู่กับ (ก) เส้นการลงทุนเปลี่ยนแปลงไป (ข) เส้นการออมเปลี่ยนแปลงไป และ (ค) ทั้งเส้นการลงทุนและเส้นการออมเปลี่ยนแปลง

ไป ทั้งสามกรณีที่เกิดขึ้นอาจจะเกิดจากการดำเนินนโยบายการคลังการเงิน พฤติกรรมเชิงเศรษฐกิจ
 ของคนในสังคมและ/หรือการเกิดนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่ทำให้การลงทุนและการผลิตเพิ่มขึ้น

สำหรับดุลยภาพในตลาดเงิน จะเกิดดุลยภาพเมื่ออุปสงค์ต่อปริมาณเงิน (demand
 for money : L) เท่ากับอุปทานของปริมาณเงิน (supply of money : M) เส้นที่เกิดจากดุลยภาพ
 ดังกล่าวเรียกว่าเส้น LM ซึ่งเห็นได้จากกระบวนการข้างล่าง นั่นคือ

โดยที่
$$L = L_1 + L_2$$

$$L_1 = kY$$

$$L_2 = L(R)$$

และ

$$M = MS$$

ได้ดุลยภาพโดยให้

$$L = M$$

$$L_1 + L_2 = \overline{MS}$$

หรือ

$$kY + L(R) = \overline{MS}$$

เมื่อต้องการหาความลาด (slope) ของเส้น LM ที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ย (R)
 และรายได้ (Y) หาได้จากการอนุพันธ์รวม เงื่อนไขดุลยภาพข้างบน ซึ่งจะได้ว่า

$$k \cdot dY + \frac{\partial L}{\partial R} \cdot dR = dMS = 0$$

เมื่อให้

$$\partial L / \partial R = L' ; L' < 0$$

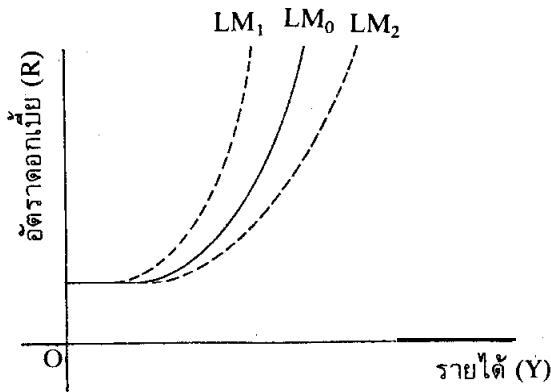
จะได้ว่า

$$k \cdot dY + L' \cdot dR = 0$$

นั่นคือ

$$\frac{dR}{dY} = -\frac{k}{L'} > 0$$

dR/dY ก็คือค่าความลาดของเส้น LM ซึ่งมีค่าเป็นบวกหรือมากกว่าศูนย์ ลักษณะของเส้น LM
 จึงทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา ดังรูป

รูปที่ 3.2: เส้น LM มีความลาดทอดขึ้นจากซ้ายไปขวา

จากเงื่อนไขการได้มาซึ่งเส้น LM และความลาดของเส้น LM จะได้คุณสมบัติของเส้น LM ว่า “เป็นเส้นที่สะท้อนให้เห็นถึงดุลยภาพของตลาดเงิน ทุกจุดของอัตราดอกเบี้ยและรายได้ (R, Y) ที่อยู่บนเส้น LM อุปสงค์ต่อปริมาณเงิน (L) จะเท่ากับอุปทานของปริมาณเงิน (M) เสมอ”

จากคุณสมบัติดังกล่าวจะพบว่า จุด R, Y ใดที่ไม่อยู่บนเส้น LM อุปสงค์ต่อปริมาณเงินจะไม่เท่ากับอุปทานของปริมาณเงิน ($L \neq M$) ตลาดเงินจะขาดดุลยภาพ และสรุปได้ว่า “ทุกจุดของ R, Y ที่อยู่เหนือเส้น LM ความต้องการถือเงินหรืออุปสงค์ต่อปริมาณเงินจะน้อยกว่าอุปทานของปริมาณเงิน ($L < M$) เสมอ และทุกจุดของ R, Y ที่อยู่ใต้เส้น LM ความต้องการถือเงินจะมากกว่าปริมาณเงิน ($L > M$) เสมอ”

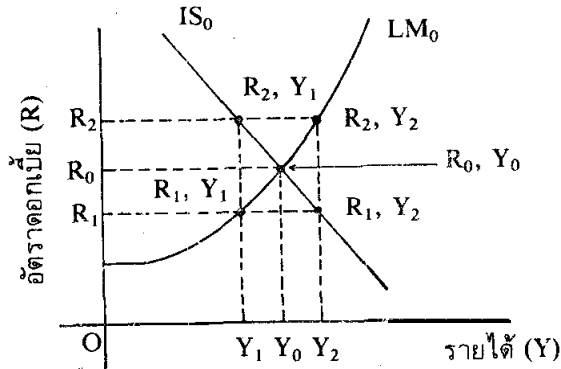
การเคลื่อน (shift) ไปทางซ้าย (LM_1) และเคลื่อนไปทางขวา (LM_2) ขึ้นอยู่กับ (ก) การเปลี่ยนแปลงของปริมาณเงิน (ข) ฐานปริมาณเงิน (monetary bases) เปลี่ยนแปลง ทำให้ปริมาณเงินเปลี่ยนแปลงไป สรุป ถ้าปริมาณเงินลดลง เส้น LM จะเคลื่อนไปทางซ้ายจาก LM_0 ไป LM_1 และถ้าปริมาณเงินเพิ่มขึ้น เส้น LM จะเคลื่อนไปทางขวา จาก LM_0 ไป LM_2

1.2 ดุลยภาพทั่วไปของตลาดผลผลิตและตลาดเงิน

การเกิดดุลยภาพของตลาดผลผลิต (real sector) หรือตลาดเงิน (monetary sector) เพียงตลาดใดตลาดหนึ่ง เรียกว่า “ดุลยภาพบางส่วน (partial equilibrium)” ดังการได้ดุลยภาพ

ของตลาดผลผลิต (เส้น IS) หรือดุลยภาพของตลาดเงิน (เส้น LM) ที่ผ่านมา

การได้ดุลยภาพของอัตราดอกเบี้ย (R) และรายได้ (Y) บนเส้น IS หรือ LM เพียงเส้นใดเส้นหนึ่ง R, Y ที่ได้จึงไม่ใช่ R, Y ดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจ R, Y ของระบบเศรษฐกิจจะเกิดที่จุดตัดของเส้น IS และ LM ดังรูป (นำรูปที่ 3.1 และ 3.2 มาประกอบกัน เอาเฉพาะเส้น IS_0 และ LM_0)

รูปที่ 3.3 : ดุลยภาพภายในหรือดุลยภาพทั่วไป

ที่จุดตัดของ IS และ LM จะเกิดจุด R, Y ร่วมกันขึ้นมา R, Y ที่ได้จึงเป็นอัตราดอกเบี้ยและรายได้ดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจ หรือระบบเศรษฐกิจมีดุลยภาพภายในหรือเรียกอีกอย่างว่า ดุลยภาพทั่วไป (internal equilibrium or general equilibrium) เพราะเป็น R, Y ที่อยู่บนทั้งเส้น IS และ LM ดังเช่น R_0, Y_0 ในรูปที่ 3.3

จะเห็นว่า อัตราดอกเบี้ยและรายได้ที่ก่อให้เกิดดุลยภาพภายใน จะมีเพียงจุดเดียวเท่านั้น คือ R_0, Y_0 จุด R, Y อื่นใดแม้จะก่อให้เกิดดุลยภาพในตลาดผลผลิตหรือตลาดเงินเพียงตลาดใดตลาดหนึ่ง ระบบเศรษฐกิจจะขาดดุลยภาพ เช่นที่จุด R_1, Y_1 หรือ R_1, Y_2 เมื่อระบบเศรษฐกิจขาดดุลยภาพ ก็จะทำให้เกิดการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพโดยกลไกตลาด ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีของคลาสสิกที่ว่า "ตราบไคที่ระดับราคา ค่าจ้าง และอัตราดอกเบี้ยมีความยืดหยุ่น ระบบเศรษฐกิจจะปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพได้เอง โดยจะไม่ก่อให้เกิดส่วนเกินของสินค้าและบริการ และส่วนเกินของแรงงาน"

การปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพโดยกลไกตลาดนี้ มิใช่การดำเนินนโยบายการเงินและ/หรือ นโยบายการคลังเข้าแทรกแซง เพื่อก่อให้เกิดดุลยภาพภายในหรือดุลยภาพทั่วไปใหม่แต่อย่างใด แต่กลไกตลาดจะทำหน้าที่ปรับตัวเอง ในกรณีนี้

(1) R, Y อยู่บนเส้น IS และอยู่เหนือเส้น LM (R_2, Y_1) ตลาดผลผลิตอยู่ในดุลยภาพ ตลาดเงินขาดดุลยภาพ เพราะความต้องการถือเงินน้อยกว่าปริมาณเงิน ($L < M$)

(2) R, Y อยู่เหนือเส้น IS และอยู่บนเส้น LM (R_2, Y_2) ตลาดเงินอยู่ในดุลยภาพ ตลาดผลผลิตขาดดุลยภาพ เพราะการลงทุนน้อยกว่าการออม ($I < S$)

(3) R, Y อยู่บนเส้น LM และอยู่ใต้เส้น IS (R_1, Y_1) ตลาดเงินอยู่ในดุลยภาพ ตลาดผลผลิตขาดดุลยภาพ เพราะการลงทุนมากกว่าการออม ($I > S$)

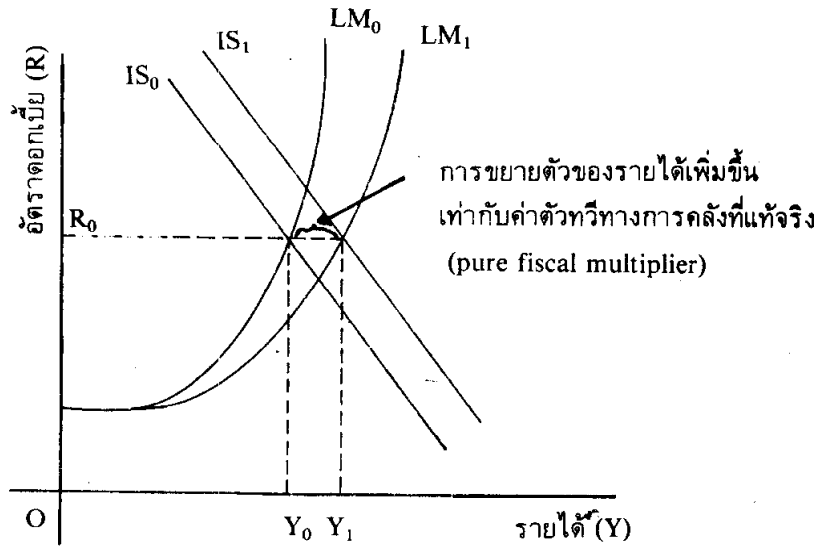
(4) R, Y อยู่บนเส้น IS และอยู่ใต้เส้น LM (R_1, Y_2) ตลาดผลผลิตอยู่ในดุลยภาพ แต่ตลาดเงินขาดดุลยภาพ เพราะความต้องการถือเงินมากกว่าปริมาณเงิน ($L > M$)

การขาดดุลยภาพทั้ง 4 กรณีที่กล่าวมา กลไกตลาดจะทำหน้าที่ปรับตัวเองให้ระบบเศรษฐกิจเข้าสู่ดุลยภาพที่ R_0, Y_0 เส้น IS และ LM ก็จะไม่เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด

1.3 การเปลี่ยนแปลงของดุลยภาพทั่วไป

ดุลยภาพทั่วไปหรือดุลยภาพภายในของระบบเศรษฐกิจจะมีการเปลี่ยนดุลยภาพใหม่ ต่อเมื่อรัฐบาลได้ดำเนินนโยบายการคลังและ/หรือ นโยบายการเงิน และ/หรือ การเกิดนวัตกรรม (innovation) ที่นำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ (invention) ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะไปกระทบต่อเส้น IS และ LM ทำให้เส้น IS และ/หรือเส้น LM เปลี่ยนแปลงไป และก็จะก่อให้เกิดดุลยภาพภายในของระบบเศรษฐกิจใหม่

การแทรกแซงการทำงานของกลไกตลาดโดยการดำเนินนโยบายการคลังและ/หรือ นโยบายการเงิน ก็เพื่อจะก่อให้เกิดดุลยภาพของ R, Y ที่มีเสถียรภาพหรือดีกว่า เช่น การต้องการยกระดับรายได้และการมีงานทำ (Y) ให้สูงขึ้น เป็นต้น เพราะเคนส์เชื่อว่า รายได้ดุลยภาพที่เป็นอยู่ ไม่จำเป็นต้องเป็นรายได้ดุลยภาพที่ระดับการมีงานทำเต็มที่เสมอไป การแทรกแซงการทำงานของกลไกตลาด จะนำไปสู่ระดับรายได้ดุลยภาพที่ระดับการมีงานทำเต็มที่ได้ ซึ่งเห็นได้ดังรูป

รูปที่ 3.4 : การเปลี่ยนแปลงของดุลยภาพทั่วไป

ตามรูปจะเห็นว่า เดิมดุลยภาพอยู่ที่ R_0, Y_0 แต่เมื่อเส้น IS เคลื่อนไปเป็น IS_1 และ LM เคลื่อนไปเป็น LM_2 จะได้ดุลยภาพใหม่ที่ R_0, Y_1 จะเห็นว่า Y_1 มากกว่า Y_0 ซึ่ง Y_1 ก็คือระดับรายได้และการจ้างงานทำที่สูงขึ้นนั่นเอง การยกระดับรายได้และการจ้างงานให้สูงขึ้นรัฐบาลจะดำเนินนโยบายการคลัง ซึ่งจะทำให้เส้น IS เปลี่ยนแปลงไปและ/หรือนโยบายการเงินซึ่งจะทำให้เส้น LM เปลี่ยนแปลงไป นั่นคือ

(1) ทำให้เส้น IS เคลื่อนขึ้น จากการใช้นโยบายการคลัง คือ (ก) เพิ่มการใช้จ่าย (ข) ลดภาษี (ค) เพิ่มเงินโอน และ (ง) ใช้นโยบายทั้งสามร่วมกัน เมื่อเส้น IS เคลื่อนขึ้น โดยที่เส้น LM ไม่เปลี่ยนแปลง จะทำให้รายได้และอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น รายได้จะเพิ่มขึ้นเล็กน้อย เพียงใดขึ้นอยู่กับ การเพิ่มขึ้นของอัตราดอกเบี้ยและความยืดหยุ่นของเส้น LM

(2) ทำให้เส้น LM เคลื่อนไปทางขวา จากการใช้นโยบายการเงินโดยการเพิ่มปริมาณเงินและ/หรือการเปลี่ยนแปลงฐานปริมาณเงิน การที่เส้น LM เคลื่อนไปทางขวาโดยที่เส้น IS ไม่เปลี่ยนแปลง จะทำให้รายได้เพิ่มขึ้นและอัตราดอกเบี้ยลดลง รายได้จะเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของความต้องการถือเงินไว้แก่งกำไรต่ออัตราดอกเบี้ยและความยืดหยุ่นของการลงทุนต่ออัตราดอกเบี้ย

- (ง) ทำให้เส้น IS และเส้น LM เคลื่อนไปทางขวา ดุลยภาพใหม่ที่ได้มีสามลักษณะ คือ
- (ก) ทั้งอัตราดอกเบี้ยและรายได้เพิ่มขึ้น
 - (ข) รายได้เพิ่มขึ้น แต่อัตราดอกเบี้ยลดลง และ
 - (ค) รายได้เพิ่มขึ้น อัตราดอกเบี้ยคงที่

“การดำเนินนโยบายการคลังและนโยบายการเงินที่ทำให้รายได้เพิ่มขึ้น โดยที่อัตราดอกเบี้ยไม่เปลี่ยนแปลง รายได้จะเพิ่มขึ้นเท่ากับผลของค่าตัวทวีทางการคลังที่แท้จริง (pure fiscal multiplier)”

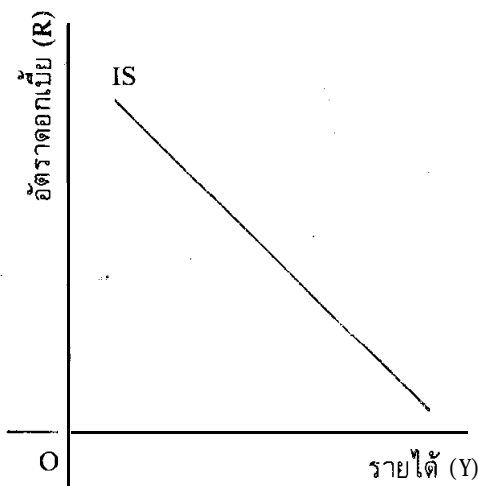
การดำเนินนโยบายการคลัง และ/หรือนโยบายการเงินที่จะทำให้รายได้ขยายตัวเพิ่มขึ้นสูงที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ก็ต่อเมื่อ

- (ก) เส้น LM มีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ย
- (ข) เส้น IS มีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ย และ
- (ค) ปริมาณเงินจะต้องเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนที่เพียงพอที่จะไม่ทำให้อัตราดอกเบี้ยเปลี่ยนแปลง

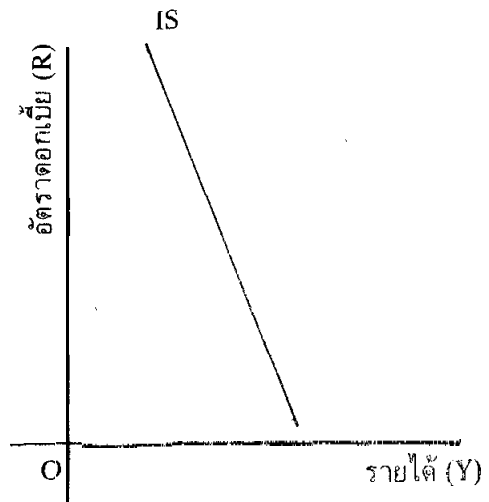
แปลง

1.4 ความยืดหยุ่นของ IS และ LM และการใช้นโยบายการคลัง

เส้น IS จะยืดหยุ่นน้อยหรือมากอย่างไร ขึ้นอยู่กับลักษณะความต้องการที่จะลงทุน (investment demand schedule) ว่ามีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยหรือไม่อย่างไร ถ้าลักษณะ

รูปที่ 3.5 (ก) : เส้น IS ที่ลักษณะความต้องการที่จะลงทุนมีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยสูง

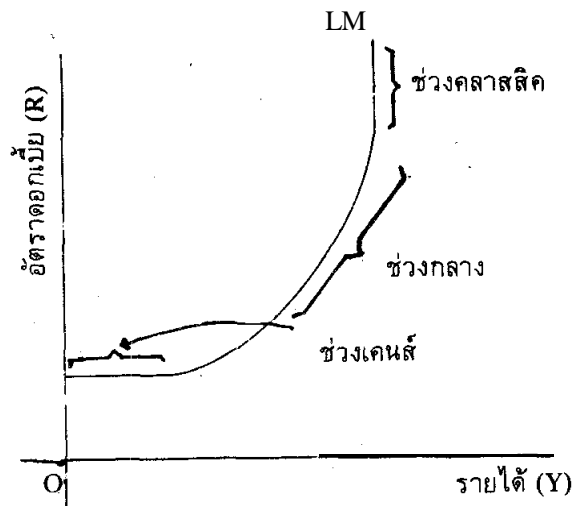

รูปที่ 3.5 (ข) : เส้น IS ที่ลักษณะความต้องการที่จะลงทุนมีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ

ความต้องการที่จะลงทุนมีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ย (interest elastic investment) เส้น IS ก็จะมี ความยืดหยุ่น แต่ถ้การลงทุนมีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยต่ำ (highly interest inelastic investment) เส้น IS ก็จะมี ความยืดหยุ่นน้อย

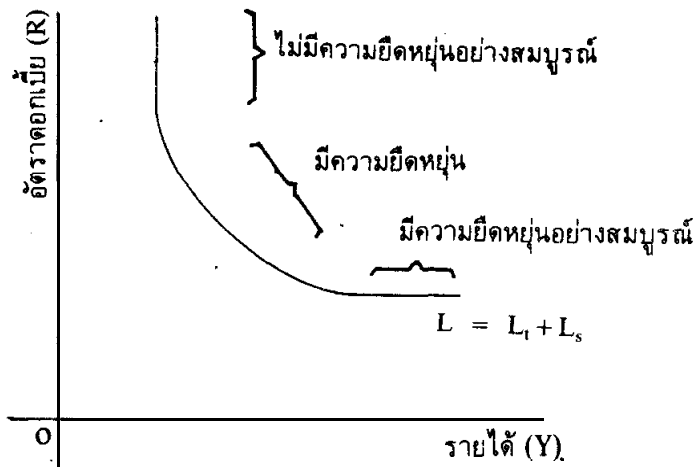
ความยืดหยุ่นของเส้น LM จะมีความยืดหยุ่นแบ่งออกเป็นสามช่วง คือ

- (1) ช่วงที่มีความยืดหยุ่นอย่างสมบูรณ์ (perfectly elastic) หรือช่วงเคนส์ (Keynesian range)
- (2) ช่วงความยืดหยุ่นปกติ (elastic), หรือช่วงกลาง (intermediate range)
- (3) ช่วงที่ไม่มีความยืดหยุ่นอย่างสมบูรณ์ (perfectly inelastic) หรือช่วงคลาสสิก (classical range)

รูปที่ 3.6 : ความยืดหยุ่นของเส้น LM

การที่เส้น LM มีความยืดหยุ่นแบ่งออกเป็น 3 ช่วง เนื่องมาจากความยืดหยุ่นของ ความต้องการถือเงินไว้แก้งกำไรต่ออัตราดอกเบี้ย ซึ่งมีความยืดหยุ่นแบ่งออกเป็น 3 ช่วง เช่นกัน ดังรูป

รูปที่ 3.7 : ความยืดหยุ่นของความต้องการถือเงินไว้แก่งกำไรต่ออัตราดอกเบี้ย

เมื่อเปรียบเทียบรูปที่ 3.6 และ 3.7 จะเห็นว่าในช่วงที่เส้น LM มีความยืดหยุ่นอย่างสมบูรณ์หรืออยู่ในช่วงของเคนส์ จะเป็นช่วงที่อัตราดอกเบี้ยลดต่ำสุด ซึ่งเป็นฐานอัตราดอกเบี้ย (interest floor) หรือกับดักสภาพคล่อง (liquidity trap) ช่วงนี้จะเป็นช่วงที่บุคคลจะถือเงินไว้แก่งกำไรทั้งหมด จะไม่นำเงินไปซื้อหลักทรัพย์ การลงทุนจะไม่เพิ่มขึ้นในช่วงนี้

ในทางตรงกันข้าม ช่วงคลาสสิกเป็นช่วงที่อัตราดอกเบี้ยเพิ่มสูงสุด เส้น LM ไม่มีความยืดหยุ่นอย่างสมบูรณ์ บุคคลหลังจากที่ถือเงินส่วนหนึ่งไว้ใช้จ่ายแล้ว เงินส่วนที่เหลือก็จะนำไปซื้อหลักทรัพย์ทั้งหมด เพราะผลตอบแทนจากการลงทุนสูงหรืออัตราดอกเบี้ยสูง และราคาหลักทรัพย์ก็ต่ำมาก คนจึงถือหลักทรัพย์แทนเงินสด

ช่วงกลางเป็นช่วงที่เส้น LM มีความยืดหยุ่นปกติ (elastic) บุคคลจะเลือกตัดสินใจในการถือเงินไว้แก่งกำไร ซึ่งขึ้นอยู่กับ การเคลื่อนไหวขึ้นลงของอัตราดอกเบี้ย นั่นคือ การนำเงินไปซื้อหลักทรัพย์จะเปลี่ยนแปลงไปตามอัตราดอกเบี้ย

การดำเนินนโยบายการคลังและการเงิน

(ก) ช่วงเคนส์

การดำเนินนโยบายการเงินโดยการเพิ่มปริมาณเงิน จะไม่ทำให้ระดับรายได้และการจ้างงานเพิ่มขึ้น เพราะช่วงนี้อัตราดอกเบี้ยได้ลดลงต่ำสุดแล้ว บุคคลจะไม่นำเงินไปลงทุน

ข้อหลักทรัพย์ การลงทุนจึงไม่เพิ่มขึ้น รายได้จึงไม่เพิ่มขึ้น การเพิ่มปริมาณเงินเพียงแต่ทำให้เส้น LM เคลื่อนไปทางขวาเท่านั้น และอาจส่งผลให้เกิดเงินเฟ้อได้

การจะยกระดับรายได้และการมีงานทำให้สูงขึ้นในช่วงนี้ จะต้องใช้นโยบายการคลัง ซึ่งทำได้โดย

(1) เพิ่มการใช้จ่ายรัฐบาล

(2) ลดภาษี

(3) เพิ่มเงินโอน และ

(4) ใช้นโยบายทั้งสามผสมผสานกัน โดยการใช้นโยบายการคลัง จะทำให้เส้น IS เคลื่อนไปทางขวา รายได้และการมีงานทำก็จะเพิ่มขึ้น ทั้ง ๆ ที่อัตราดอกเบี้ยไม่เปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตาม ช่วงเคนส์เป็นช่วงที่ J.R. Hicks ตั้งข้อสังเกตว่าเป็นช่วงที่เกิดขึ้นได้ยากมาก เพราะการที่อัตราดอกเบี้ยจะลดลงต่ำสุดและไม่เคลื่อนไหวเลยนั้น เศรษฐกิจจะต้องตกต่ำถึงที่สุด J.R. Hicks จึงเรียกหนังสือ The General Theory ของเคนส์ว่า "เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยความตกต่ำ (Economic of Depression)"

(ข) ช่วงคลาสสิก

ในทางกลับกัน การดำเนินนโยบายการคลังในช่วงของคลาสสิกจะใช้ไม่ได้ผล เพราะจะทำให้อัตราดอกเบี้ยเท่านั้นที่เพิ่มขึ้น โดยที่ระดับรายได้และการมีงานทำไม่เพิ่มขึ้น

การดำเนินนโยบายการเงิน โดยการเพิ่มปริมาณเงิน จึงจะทำให้รายได้เพิ่มขึ้นและอัตราดอกเบี้ยลดลง อย่างไรก็ตามรายได้จะเพิ่มมากหรือน้อยจะขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นของเส้น IS ถ้าเส้น IS มีความยืดหยุ่นปกติ การดำเนินนโยบายการเงินก็จะทำให้รายได้เพิ่มขึ้นมากกว่าเส้น IS ที่มีความยืดหยุ่นต่ำ

(ค) ช่วงกลาง

เป็นช่วงที่สามารถใช้นโยบายการคลังและการเงินแล้ว ได้ผลทำให้ระดับรายได้เพิ่มขึ้น คือจะใช้เพียงนโยบายใดนโยบายหนึ่งก็ได้ ถ้าต้องการยกระดับรายได้ให้เพิ่มสูงที่สุด ก็ต้องใช้นโยบายทั้งสองร่วมกัน

การดำเนินนโยบายเพียงอย่างใดอย่างหนึ่ง จะมีผลต่อการขยายตัวของรายได้แตกต่างกัน เช่น การใช้นโยบายการคลังใกล้ช่วงเคนส์ จะทำให้รายได้ขยายตัวมากกว่านโยบายการเงิน และการใช้นโยบายการเงินใกล้ช่วงของคลาสสิกจะทำให้รายได้ขยายตัวมากกว่าการใช้นโยบายการคลัง

2. แนวคำถามแบบขยายความ

จงอธิบายให้ชัดเจนและกระชับ พร้อมเขียนภาพประกอบคำอธิบาย (ถ้าเขียนได้)

1. คุณภาพทั่วไป.....

.....
..... (ค.ต. 63)

2. คุณภาพภายใน.....

.....
..... (ค.ต. 63)

3. เงื่อนไขคุณภาพของตลาดผลิต.....

.....
..... (ค.ต. 64)

4. คำจำกัดความของเส้น IS.....

.....
..... (ค.ต. 67)

5. ปัจจัยที่ทำให้เส้น IS เคลื่อนตัว (shifts).....

.....
..... (ค.ต. 67)

6. เงื่อนไขคุณภาพของตลาดเงิน.....

.....
..... (ค.ต. 68)

7. คำจำกัดความของเส้น LM.....

.....
..... (ค.ต. 70)

8. ปัจจัยที่ทำให้เส้น LM เคลื่อนตัว (shifts).....

.....
..... (ค.ต. 71)

9. อัตราดอกเบี้ยและรายได้ดุลยภาพของระบบเศรษฐกิจ.....
 (ค.ต. 71)
10. ผลต่อดุลยภาพในตลาดเงิน เมื่อ R, Y อยู่บนเส้น IS และอยู่ที่เหนือเส้น LM.....
 (ค.ต. 72)
11. ผลต่อดุลยภาพในตลาดผลผลิต เมื่อ R, Y อยู่บนเส้น LM และอยู่ที่เหนือเส้น IS.....
 (ค.ต. 73)
12. ผลต่อดุลยภาพในตลาดผลผลิต เมื่อ R, Y อยู่บนเส้น LM และอยู่ที่ใต้เส้น IS.....
 (ค.ต. 73)
13. ผลต่อดุลยภาพในตลาดเงิน เมื่อ R, Y อยู่บนเส้น IS และอยู่ที่ใต้เส้น LM.....
 (ค.ต. 73-4)
14. ผลต่ออัตราดอกเบี้ยและรายได้ดุลยภาพเมื่อการลงทุนเพิ่มขึ้น.....
 (ค.ต. 75-6)
15. การลงทุนที่เพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้รายได้เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับ.....
 (ค.ต. 76)
16. ผลต่ออัตราดอกเบี้ยและรายได้ดุลยภาพ เมื่อปริมาณเงินเพิ่มขึ้น.....
 (ค.ต. 77-8)
17. ปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นจะมีผลทำให้รายได้เพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับ.....
 (ค.ต. 77-8)

18. ผลต่ออัตราดอกเบี้ยและรายได้ดุลยภาพ เมื่อทั้งการลงทุนและปริมาณเงินต่างก็เพิ่มขึ้น

 (ก.ต. 78-9)
19. ค่าตัววีทางการคลังที่แท้จริง.....

 (ก.ต. 79)
20. ลักษณะความยืดหยุ่นของเส้น IS.....

 (ก.ต. 79)
21. ลักษณะความยืดหยุ่นของเส้น LM.....

 (ก.ต. 80)
22. ความยืดหยุ่นของความต้องการถือเงินไว้แก่งำไรต่ออัตราดอกเบี้ยในช่วงเคนส์.....

 (ก.ต. 81)
23. ความยืดหยุ่นของความต้องการถือเงินไว้แก่งำไรต่ออัตราดอกเบี้ยในช่วงคลาสสิก.....

 (ก.ต. 81)
24. ความยืดหยุ่นของความต้องการถือเงินไว้แก่งำไรต่ออัตราดอกเบี้ยในช่วงกลาง.....

 (ก.ต. 8-2)
25. ผลต่อ R, Y จากการดำเนินนโยบายการคลังและการเงินในช่วงเคนส์.....

 (ก.ต. 82)

26. ผลต่อ R, Y จากการดำเนินนโยบายการคลังและการเงินในช่วงคลาสสิก.....

.....
..... (ก.ต. 83-4)

27. ผลต่อ R, Y จากการดำเนินนโยบายการคลังและการเงินในช่วงกลาง

.....
..... (ก.ต. 85)

3. แนวคำถามแบบขยายความคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

จงอธิบายคำศัพท์และความหมายให้ชัดเจน พร้อมเขียนภาพประกอบคำอธิบาย (ถ้าเขียนได้)

1. General Equilibrium.....
.....
..... (ค.ศ. 63)
2. Internal Equilibrium.....
.....
..... (ค.ศ. 63)
3. Two-Sector Economy.....
.....
..... (ค.ศ. 64)
4. Real Sector.....
.....
..... (ค.ศ. 64)
5. IS Curve.....
.....
..... (ค.ศ. 67)
6. Money Market.....
.....
..... (ค.ศ. 68)
7. LM Curve.....
.....
..... (ค.ศ. 70)
8. Innovation.....
.....
..... (ค.ศ. 75)

9.	Invention.....	
	
	(A. 75)
10.	Pure Fiscal Multiplier..	
	
	(A. 79)
11.	Keynesian Range..	
	
	(A. 81)
12.	Classical Range	
	
	(A. 81)
13.	Intermediate Range.....	
	
	(A. 81-2)
14.	Fiscal Policy Instruments..	
	
	(A. 82)
15.	Economics of Depression..	
	
	(A. 82)

4. แนวคำถามแบบปรนัย

จงเลือกข้อที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ดุลยภาพของ R, Y ที่เกิดขึ้นร่วมกันระหว่างตลาดผลผลิตและตลาดเงิน เรียกว่า

1. ดุลยภาพทั่วไป
2. ดุลยภาพภายใน
3. ดุลยภาพบางส่วน
4. ข้อ 3 ผิด

(ค.ต. 63)

2. ระบบเศรษฐกิจแบบสองภาค (Two-Sector Economy) หมายถึง

1. ระบบเศรษฐกิจที่ประกอบด้วยภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรม
2. ระบบเศรษฐกิจแบบปิดที่มีภาครัฐบาล
3. ระบบเศรษฐกิจแบบปิดที่ไม่มีภาครัฐบาล
4. ระบบเศรษฐกิจแบบผสมที่ประกอบด้วยภาครัฐบาลและภาคเอกชน

(ค.ต. 64)

3. ทุกจุดของ R, Y ที่อยู่เหนือเส้น IS จะทำให้

1. การลงทุนเท่ากับการออม
2. การลงทุนมากกว่าการออม
3. การลงทุนน้อยกว่าการออม
4. การลงทุนไม่เท่ากับการออม

(ค.ต. 67)

4. ทุกจุดของ R, Y ที่อยู่ใต้เส้น IS จะทำให้

1. การลงทุนเท่ากับการออม
2. การลงทุนมากกว่าการออม
3. การลงทุนน้อยกว่าการออม
4. การลงทุนไม่เท่ากับการออม

(ค.ต. 67)

5. ทุกจุดของ R, Y ที่อยู่บนเส้น IS จะทำให้

1. การลงทุนเท่ากับการออม
2. การลงทุนมากกว่าการออม
3. การลงทุนน้อยกว่าการออม
4. การลงทุนไม่เท่ากับการออม

(ค.ต. 67)

6. ทุกจุดของ R, Y ที่อยู่เหนือเส้น LM จะทำให้

1. ความต้องการถือเงินเท่ากับปริมาณเงิน
2. ความต้องการถือเงินมากกว่าปริมาณเงิน

3. ความต้องการถือเงินน้อยกว่าปริมาณเงิน
4. ความต้องการถือเงินไม่เท่ากับปริมาณเงิน

(ค.ต. 71)

7. ทุกจุดของ R, Y ที่อยู่ใต้เส้น LM จะทำให้

1. ความต้องการถือเงินเท่ากับปริมาณเงิน
2. ความต้องการถือเงินมากกว่าปริมาณเงิน
3. ความต้องการถือเงินน้อยกว่าปริมาณเงิน
4. ความต้องการถือเงินไม่เท่ากับปริมาณเงิน

(ml. 71)

8. ทุกจุดของ R, Y ที่อยู่บนเส้น LM จะทำให้

1. ความต้องการถือเงินเท่ากับปริมาณเงิน
2. ความต้องการถือเงินมากกว่าปริมาณเงิน
- ค. ความต้องการถือเงินน้อยกว่าปริมาณเงิน
4. ความต้องการถือเงินไม่เท่ากับปริมาณเงิน

(ค.ต. 70)

9. R, Y อยู่บนเส้น IS และอยู่เหนือเส้น LM สะท้อนให้เห็นว่า

1. ตลาดเงินขาดดุลยภาพ
2. ความต้องการถือเงินไว้เกินกว่าความต้องการถือเงินไว้ใช้จ่าย
3. ความต้องการถือเงินไว้เกินกว่าความต้องการถือเงินไว้ใช้จ่าย
4. ความต้องการถือเงินน้อยกว่าปริมาณเงิน

(ค.ต. 71-2)

10. R, Y อยู่บนเส้น LM และอยู่เหนือเส้น IS จะทำให้

1. ตลาดผลผลิตขาดดุลยภาพ	2. การลงทุนมากกว่าการออม
3. การลงทุนน้อยกว่าการออม	4. การลงทุนเท่ากับการออม

(ค.ต. 73)

11. R, Y อยู่บนเส้น LM และอยู่ใต้เส้น IS จะทำให้

1. ตลาดผลผลิตขาดดุลยภาพ	2. การลงทุนมากกว่าการออม
3. การลงทุนน้อยกว่าการออม	4. การลงทุนเท่ากับการออม

12. R, Y อยู่บนเส้น IS และอยู่ใต้เส้น LM จะทำให้

1. ตลาดเงินขาดดุลยภาพ
2. ความต้องการถือเงินไว้เกินกว่าความต้องการถือเงินไว้ใช้จ่าย
3. ความต้องการถือเงินไว้เกินกว่าความต้องการถือเงินไว้ใช้จ่าย
4. ความต้องการถือเงินมากกว่าปริมาณเงิน

(ค.ต. 73-4)

13. เมื่อปริมาณเงินมากกว่าความต้องการถือเงิน จะทำให้

1. ราคาหลักทรัพย์สูง อัตราดอกเบี้ยต่ำ
2. ราคาหลักทรัพย์สูง อัตราดอกเบี้ยสูง
3. ราคาหลักทรัพย์ต่ำ อัตราดอกเบี้ยต่ำ
4. ราคาหลักทรัพย์ต่ำ อัตราดอกเบี้ยสูง

(ค.ต. 72)

14. ถ้าเกิดอุปทานส่วนเกินของปริมาณเงิน (excess supply of money) จะทำให้ปริมาณเงินในตลาดหลักทรัพย์

1. เพิ่มขึ้น
2. ลดลง
3. ไม่เปลี่ยนแปลง
4. เป็นไปได้ทั้ง 3 กรณี

(ค.ต. 72)

15. ถ้าเกิดอุปสงค์ส่วนเกินต่อปริมาณเงิน (excess demand for money) จะทำให้ปริมาณเงินในตลาดหลักทรัพย์

1. เพิ่มขึ้น
2. ลดลง
3. ไม่เปลี่ยนแปลง
4. เป็นไปได้ทั้ง 3 กรณี

(ค.ต. 74)

16. เมื่อการลงทุนเพิ่มขึ้น จะทำให้

1. R, Y เพิ่มขึ้น
2. R, Y ลดลง
3. R เพิ่มขึ้น Y ลดลง
4. R ลดลง Y เพิ่มขึ้น

(ค.ต. 75-6)

17. เมื่อปริมาณเงินเพิ่มขึ้น จะทำให้

1. R, Y เพิ่มขึ้น
2. R, Y ลดลง
3. R เพิ่มขึ้น Y ลดลง
4. R ลดลง Y เพิ่มขึ้น

(ค.ต. 77)

18. ค่าตัวทวีทางการคลังที่แท้จริง (Pure Fiscal Multiplier) จะทำให้

1. รายได้เพิ่มขึ้นโดยที่อัตราดอกเบี้ยไม่เปลี่ยนแปลง
2. รายได้เพิ่มขึ้นอัตราดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น
3. รายได้ลดลงโดยที่อัตราดอกเบี้ยไม่เปลี่ยนแปลง
4. รายได้ลดลง อัตราดอกเบี้ยลดลง

(ค.ต. 79)

19. ความยืดหยุ่นของเส้น IS ขึ้นอยู่กับ

1. ความยืดหยุ่นของการออมต่อรายได้
2. ความยืดหยุ่นของการออมต่ออัตราดอกเบี้ย
3. ความยืดหยุ่นของการลงทุนต่ออัตราดอกเบี้ย
4. ความยืดหยุ่นของการลงทุนต่อรายได้

(ค.ต. 79)

20. ความยืดหยุ่นของเส้น LM ขึ้นอยู่กับ

1. ความต้องการถือเงินไว้แก่งกำไรต่ออัตราดอกเบี้ย
2. ความต้องการถือเงินไว้แก่งกำไรต่อรายได้
3. ความต้องการถือเงินไว้ใช้จ่ายต่อรายได้
4. ความต้องการถือเงินไว้ใช้จ่ายต่ออัตราดอกเบี้ย

(ค.ต. 81)

21. เส้น LM ที่ตกอยู่ในช่วงของเคนส์ สะท้อนให้เห็นว่า

1. ความต้องการถือเงินไว้แก่งกำไรมีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยอย่างสมบูรณ์
2. ความต้องการถือเงินไว้แก่งกำไรไม่มีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยอย่างสมบูรณ์
3. ความต้องการถือเงินไว้ใช้จ่ายมีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยอย่างสมบูรณ์
4. ความต้องการถือเงินไว้ใช้จ่ายไม่มีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยอย่างสมบูรณ์

(ค.ต. 81)

22. เส้น LM ที่ตกอยู่ในช่วงของคลาสสิก สะท้อนให้เห็นว่า

1. ความต้องการถือเงินไว้แก่งกำไรมีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยอย่างสมบูรณ์
2. ความต้องการถือเงินไว้แก่งกำไรไม่มีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยอย่างสมบูรณ์
3. ความต้องการถือเงินไว้ใช้จ่ายมีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยอย่างสมบูรณ์
4. ความต้องการถือเงินไว้ใช้จ่ายไม่มีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ยอย่างสมบูรณ์

(ค.ต. 81)

23. ถ้าความต้องการถือเงินไว้เท่าไรมีความยืดหยุ่นต่ออัตราดอกเบี้ย (elastic) เส้น LM จะตกอยู่ในช่วงของ
1. เคนส์
 2. คลาสสิก
 3. ช่วงกลาง
 4. เกิดขึ้นได้ทั้ง 3 กรณี
- (ค.ต. 81)
24. การดำเนินนโยบายการคลังจะได้ผลมากที่สุด เมื่อเส้น LM ตกอยู่ในช่วงของ
1. เคนส์
 2. คลาสสิก
 3. ช่วงกลาง
 4. เส้น LM ตกอยู่ใกล้ช่วงของเคนส์
- (ค.ต. 82)
25. การดำเนินนโยบายการเงินจะได้ผลมากที่สุด เมื่อเส้น LM ตกอยู่ในช่วงของ
1. เคนส์
 2. คลาสสิก
 3. ช่วงกลาง
 4. เส้น LM ตกอยู่ใกล้ช่วงของคลาสสิก
- (ค.ต. 83-4)
26. การดำเนินนโยบายการคลังและนโยบายการเงินร่วมกันจะได้ผลมากที่สุด เมื่อเส้น LM ตกอยู่ในช่วงของ
1. เคนส์
 2. คลาสสิก
 3. ช่วงกลาง
 4. ถูกทุกข้อ
- (ค.ต. 85-6)
27. การดำเนินนโยบายการคลังในช่วงกลาง จะใช้ได้ดีเมื่อเส้น LM ตกอยู่ใกล้ช่วงของ
1. เคนส์
 2. คลาสสิก
 3. ช่วงกลาง
 4. ถูกทุกข้อ
- (ค.ต. 85-6)
28. การดำเนินนโยบายการเงินในช่วงกลาง จะใช้ได้ดีเมื่อเส้น LM ตกอยู่ใกล้ช่วง
1. เคนส์
 2. คลาสสิก
 3. ช่วงกลาง
 4. ถูกทุกข้อ
29. นักเศรษฐศาสตร์ที่เรียกหนังสือ The General Theory ของเคนส์ว่า "เศรษฐศาสตร์ว่าด้วยความตกต่ำ (Economics of Depression) คือ
1. J.R. Hicks
 2. Don Patinkin
 3. M. Friedman
 4. F. Modigliani
- (ค.ต. 81)

5. แนวคำถามแบบอัตนัย

จงอธิบายให้ละเอียด พร้อมเขียนภาพประกอบ (ถ้าเขียนได้)

1. จงแสดงวิธีการสร้างเส้น IS แบบเชิงเส้น และผลที่เกิดกับการออมและการลงทุน ในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยและรายได้ไม่อยู่บนเส้น IS เส้น IS ที่เคลื่อนขึ้นหรือลงเกิดจากสาเหตุอะไร จงอธิบาย (ค.ต. 65-7)
2. จงแสดงวิธีการสร้างเส้น LM แบบเชิงเส้น และผลที่เกิดกับอุปสงค์ต่อปริมาณเงินและอุปทานของปริมาณเงิน ในกรณีที่อัตราดอกเบี้ยและรายได้ไม่อยู่บนเส้น LM เส้น LM ที่เคลื่อนขึ้นหรือลงเกิดจากสาเหตุอะไร จงอธิบาย (ค.ต. 68-71)
3. จงอธิบายการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพโดยกลไกตลาด ในกรณีที่
(ก) อัตราดอกเบี้ยและรายได้อยู่บนเส้น IS และอยู่เหนือเส้น LM
(ข) อัตราดอกเบี้ยและรายได้อยู่บนเส้น LM และอยู่เหนือเส้น IS
(ค) อัตราดอกเบี้ยและรายได้อยู่บนเส้น IS และอยู่ใต้เส้น LM
(ง) อัตราดอกเบี้ยและรายได้อยู่บนเส้น LM และอยู่ใต้เส้น IS (ค.ต. 71-4)
4. จงอธิบายผลกระทบต่ออัตราดอกเบี้ยและรายได้ในกรณีที่
(ก) การลงทุนเพิ่มขึ้น
(ข) ปริมาณเงินเพิ่มขึ้น
(ค) ทั้งการลงทุนและปริมาณเงินต่างก็เพิ่มขึ้น (ค.ต. 75-9)
5. จงอธิบายลักษณะความยืดหยุ่นของเส้น IS และ LM ว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยอะไรบ้าง (ค.ต. 79-80)
6. จงอธิบายผลต่ออัตราดอกเบี้ยและรายได้จากการดำเนินนโยบายการคลัง โดยการเพิ่มการใช้จ่ายรัฐบาล และนโยบายการเงินโดยการเพิ่มปริมาณเงิน เมื่อเส้น LM ตกอยู่ในช่วงของ
(ก) เคนส์
(ข) คลาสสิก
(ค) ช่วงกลาง (ค.ต. 82-6)